

TÜRKLERİN İSLAMİYET’İ KABULÜ

Türkler (Hazarlar Devleti), ilk kez Hz. Ömer döneminde Araplar ile komşu olmuş, Hz. Osman döneminde Türkler (Hazarlar Devleti) ile Araplar ilk kez savaşmışlardır (652 – Belencer Savaşı). Emeviler döneminde ise Araplar ile Türgişler ve II. Kök Türkler arasında Maverâünnehir Bölgesi’nde mücadeleler yaşanmıştır. Emevilerin izlediği Mevali Politikası Türklerin İslamiyet’e geçiş sürecini uzatmıştır.

Maveraünnehir: Orta Asya’da Seyhun Nehri (Siri Derya) ile Ceyhun Nehri (Amu Derya) arasında kalan bölgeye verilen isim.

****TALAS SAVAŞI (751) (Çin – Abbasiler)**

Sebeup: Orta Asya topraklarına hakim olmak.

***** Karluk Türkleri** bu savaşta Abbasilerle birlikte Çin’e karşı savaştı.

Sonuçlar:

* Çin savaşı kaybetti ve Orta Asya’da Çin tehlikesi ortadan kalktı.

*****Türkler, bu savaştan sonra kalabalık gruplar halinde İslamiyet’e geçti.**

****Müslümanlar Çin’den kağıt yapmayı öğrendi, barut, matbaa ve pusula ilk defa Çin sınırları dışına çıkmıştır.**

NOT: Türkler. İslamiyet’e geçince Abbasi ordusunda komutan ve asker olarak görev aldılar. Abbasi Halifesi Mutasım Dönemi’nde Türk askerler Araplarla kaynaşp savaşçı özelliklerini kaybetmemesi için , Türk askerler ve aileleri için **SAMARRA ŞEHİRİ** inşa edilmiştir.

Türklerin İslamiyet’i kabul etmesi ile birlikte sosyal, kültürel yaşamlarında birçok değişiklikler yaşanmıştır. Bu değişimler;

a) Türkler, Gaza ve Cihat anlayışını benimsediler. Türklerdeki Cihan Hakimiyeti anlayışı ile birlikte fetihler yapıldı ve İslamiyet geniş alanlara yayıldı.

* **Gâza:** İslam Dinini korumak ve yaymak amacıyla Müslüman olmayanlara karşı yapılan mücadeledir.

* **Cihat:** İslam Dinini yaymak için yapılan çalışmaların tümüdür.

* **Cihan Hakimiyeti:** Tüm Dünyada tek egemen güç olmak.

b) Konar-göçer yaşam tarzından yerleşik yaşama geçişler başladı.

c) Yerleşik yaşama geçilince han, hamam, cami, medrese gibi mimari yapılar inşa edildi.

d) Hayvancılık yerine tarım ve ticaret yapılmaya başlandı.

e) Dine dayalı hukuk kuralları (Şer’î Hukuk) kullanılmaya başlandı.

f) Hükümdarlar Kağan, Han, Hakan unvanları yerine Sultan unvanı kullanmaya başladılar.

g) Vakıflar gibi hayır kurumları kurularak toplumsal dayanışma ve yardımlaşma güçlendirilmiştir.

Türklerin İslamiyet’e katkıları ve hizmetleri ise;

a) Türkler, İslâm Dünyasının koruyuculuğunu üstlenmişlerdir.

b) Yapılan fetihlerle İslâmiyet’in geniş alanlara yayılmasını sağlamışlardır.

c) Medreseler (ders verilen yer) açarak İslam Dünyası’nda birçok bilim insanının yetiştirilmesini sağlamışlardır.

d) Han, kervansaray, cami, mescit, darüşşifa, bimarhane, imarethane, külliye gibi tesisleri inşa ederek İslam kültür ve medeniyetinin gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

* **Darü’s şifa:** Hastane

* **Bimarhane:** Akıl hastalarının tedavi edildiği yer.

* **Han – Kervansaray:** Tüccar ve hayvanlarının ticaret yolları üzerinde dinlendiği ve dinlenirken mallarının korunduğu konaklama yeri.

* **İmarethane:** Yoksullara ücretsiz yemek verilen hayır kurumu (Günümüz Aş evi gibi)

* **Külliye:** Bir caminin etrafında cami ile beraber medrese, kütüphane, darüşşifa, imarethane gibi sosyal tesislerin bir arada bulunduğu yapılar topluluğu.

İLK TÜRK – İSLÂM DEVLETLERİ

1-KARAHANLILAR (840-1212)

- ***Karluk, Yağma, Çiğil,Tuhsi** boyları tarafından Türkistan'da (Orta Asya) kuruldu
- *Kurucusu; **Bilge Kül Kadir Han**'dır.
- ** (Abdulkerim) **Satuk Buğra Han** zamanında **İslamiyet'i kabul ettiler.**
- *Samanoğulları Devleti'ni ortadan kaldırıp topraklarını Gazneli Devleti ile paylaştılar.
- *** Türk – İslâm tarihinde **ilk medrese, ilk vakıf ve ilk posta teşkilatını** kurdular.
- ** **Ribat** adı verilen **kervansaraylar** yaptılar (Ticaret amaçlı)
- *** **Türkçeyi resmi dil** ilân ettiler. (Milliyetçi özellik)
- * İkili Teşkilat Sistemine göre devlet yönetildi.
- **Batı ve Doğu Karahanlı olmak üzere ikiye ayrıldılar.
- ***Türk – İslâm edebiyatının ilk yazılı eserleri bu dönemde yazılmıştır. Bu eserler ve yazarları;
 - Kutadgu Bilig (Saadet Veren Bilgiler) -Yusuf Has Hacıp**
 - Divan-ı Lügat'it Türk (Büyük Türkçe Sözlük) - Kaşgarlı Mahmut**
 - Atabet'ül Hakayık (Gerçeklerin Eşiği) - Edip Ahmet Yükneki**
 - Divan-ı Hikmet - Hoca Ahmet Yesevi**
- *Yöneticiler,askerler ve halkın büyük kısmı Türk'tür.
- * Orta Asya'da kurulan ilk Türk-İslam devleti'dir.

2-GAZNELİLER(963-1187)

- *Afganistan topraklarında kuruldu.
- * Başkenti, **Gazne şehridir.**
- * **Kurucusu**, Karahanlıların Horosan Valisi **Alp Tekin**'dir.
- **En parlak dönemini **Sultan Mahmut** zamanında yaşadı. Karahanlılarla birlikte Samanoğullarını ortadan kaldırdı. Büveyhoğulları Devleti tehdidine karşı yardım isteyen Abbasi Halifesine yardım etti ve Halife tarafından kendisine “**Sultan**” unvanı verildi.
- *****Sultan**' unvanını kullanan ilk Türk hükümdarıdır,
- *****Hindistan'a 17 sefer** yaparak İslamiyet'in Hindistan'a kadar yayılmasını ve günümüz Pakistan Devleti'nin temellerinin atılmasını sağladı.
- * Bilim insanlarına destek verdi, sarayında ağırladı. “ **Sarayımın en değerli hazinesi Biruni'dir**” sözü bu durumu destekler niteliktedir.
- *Oğlu Sultan Mesut döneminde Büyük Selçuklu Devleti ile **1040 Dandanakan Savaşı** yapıldı. Savaşı Büyük Selçuklular kazanınca, Gazneliler Devleti yıkılış sürecine girdi.
- *Gurlular tarafından ortadan kaldırıldılar.